

Özel Yetenekli Öğrencilerle İlgili Türkiye’de Yayınlanan Tezlerin İncelenmesi

Merve Adıgüzel Ulutaş¹

Özet

Özel yetenekli bireylerin gelişimleri için yapılacak ilk adım onların doğru bir şekilde tanılamak sonrasında da yeteneklerine uygun eğitim ile onları desteklemektir. Özel yetenekli öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesi, doğru bir şekilde tanınması, yaşadıkları ve/veya yaşayabilecekleri problemlerin ele alınması, eğitimleri için uygun öğretim ortamlarının geliştirilmesi ve bunların etkililiğinin incelenmesi gibi akademik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda da özel yetenekli bireyler ile yapılmış kapsamlı akademik çalışmalar önem arz etmektedir. Bu çalışmada da özel yetenekli öğrenciler ile Türkiye’de yapılmış son üç yıldaki tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen dokümanlar, 2021 yılından 2023 yılı Kasım ayı sonuna kadar yayınlanmış Türkiye’de özel yetenekli bireyler ile yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda erişilen yüksek lisans ve doktora tezleri arasından tez seçim kriterleri de göz önüne alınarak toplam 98 tez araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda belirlenen yüksek lisans ve doktora tezleri yayın yılı, üniversite, enstitü, ana bilim dalı/bilim dalı, tezin türü, kullanılan araştırma deseni, örneklem büyüklüğü ve tezde yer alan anahtar kelimeler bağlamında analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda son üç yılda tezlerin en fazla Bahçeşehir Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi’nde; Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde; matematik eğitimi, özel eğitim ve fen bilgisi eğitimi bilim dallarında; 2022 yılında ve yüksek lisans tezi olarak yapıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte yapılan tezlerde araştırma deseni olarak daha çok nicel araştırma desenlerinin tercih edildiğini ve örnek büyüklüğünün 1-99 arasında kişi sayısından oluştuğu bulunmuştur.

1 Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, merveadiguzel@gazi.edu.tr, 0000-0003-2462-0231

Giriş

Özel yetenekliler akranlarına göre çeşitli alanlarda ortalamanın üzerinde performans gösteren bireyler olarak tanımlanmaktadır (Renzulli, 2003). Başka bir deyişle bir ya da birden fazla alanda başarı gösteren bireylerdir (Worrell, Subotnik, Olszewski-Kubilius & Dixson, 2019). İngilizcede ‘gifted’ olarak adlandırılan bu bireyler ülkemizde uzun yıllar üstün yetenekliler olarak isimlendirilmiştir. Ancak 2013 yılından itibaren üstün kavramı yerine özel kavramının kullanılması daha uygun görülmüştür (TÜBİTAK, 2013). Özel yetenekli olarak adlandırılan bu bireyler sanatın ve sporun çeşitli dallarında başarılarıyla öne çıkabildikleri gibi bilimin farklı disiplinlerinde de üstün performans gösterebilmektedir. Aynı zamanda da özel yetenekli bireyler üretici, yaratıcı ve yenilikçi fikirleri sayesinde toplum içerisinde öne çıkmaktadırlar. Özel yetenekliler sahip oldukları bu potansiyelden dolayı ülkelerin üzerinde önemle durduğu ve gelişimleri için çeşitli adımlar attığı bir gruptur.

Gelişen ve değişen dünyanın ritmine ayak uydurmak, teknoloji ve bilimin ilerlemesinde geri kalmak istemeyen ülkeler özel yetenekli bireylerin eğitimine önem vermektedir. Bu ülkeler özel yetenekli bireyleri toplumun değerli bir parçası görek desteklemektedirler. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de toplumun ve insanlığın yararına yapılan birçok işte özel yetenekli bireylerin öncülük yaptığı bilinmektedir (Enç, 2005). Bu bağlamda da özel yetenekli bireylerin sahip oldukları özellikler ön plana çıkmaktadır. Özel yetenekli bireylerin bazı özellikleri şu şekildedir (Davis, Rimm, & Siegle, 2014):

- Karmaşık durum ve olayları yaşıtlarına göre daha hızlı kavrayarak aksiyon alabilirler.
- Eğitim ve öğretim sürecinde kendi öğrenmeleri ile ilgili durumlarda sorumluluk alabilirler.
- Problemlerin çözümü için farklı ve çeşitli yollar kullanabilirler.
- Yaratıcılık becerilerine, iç motivasyona ve alanlarına özgü yüksek ilgiye sahip olabilirler.
- Disiplinlerarası bağı kolaylıkla kurarak zengin içerik üretebilirler.

Özel yetenekli bireylerin özellikleri bağlamında var olan potansiyellerini etkili bir şekilde kullanabilmeleri için desteğe ihtiyaçları olabileceği göz ardı edilmemelidir. Özel yetenekli bireylerin gelişimleri için yapılacak ilk adım onları doğru bir şekilde tanılamak sonrasında da yeteneklerine uygun eğitim ile onları desteklemektir (Erbay & Aktan, 2022).

Bu bireylerin gelişimlerinin desteklenmesi, doğru bir şekilde tanınması, yaşadıkları ve/veya yaşayabilecekleri problemlerin ele alınması, eğitimleri için uygun öğretim ortamlarının geliştirilmesi ve bunların etkililiğinin incelenmesi gibi çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda da özel yetenekli bireyler ile yapılmış kapsamlı akademik çalışmalar önem arz etmektedir. Bu çalışmada da özel yetenekli öğrenciler ile Türkiye’de yapılmış son üç yıldaki tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

1. Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman inceleme çalışması, üzerinde inceleme yapılmak istenilen konuya ilişkin belgelerin bir araya getirilerek analiz edilme sürecine dayanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 189). Doküman analizi temel olarak aşağıdaki adımları içermektedir (O’Leary 2017; Merriam 2009):

1. Plan yapma
2. Dokümanları bulma
3. Dokümanların doğruluğunu kontrol etme
4. Analiz için bir sistematik oluşturma
5. Verileri analiz etme (içerik analizi)

2. Örneklem ve Seçim Kriterleri

Araştırma kapsamında incelenen dokümanlar, 2021 yılından 2023 yılı Kasım ayı sonuna kadar yayınlanmış Türkiye’de özel yetenekli bireyler ile yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluşmaktadır. Araştırmada yüksek lisans ve doktora tezleri; YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından arama yapılarak çalışma kapsamına dâhil edilmiştir. Veri tabanında ‘özel yetenekli’ ve ‘üstün yetenekli’ anahtar kelimeleri ile tarama yapılmıştır. ‘Özel yetenekli’ anahtar kelimesi ile arama yapıldığında 214 yayına ulaşılmıştır. ‘Üstün yetenekli’ anahtar kelimesi ile arama yapıldığında ise 276 yayına ulaşılmıştır. Erişilen tüm tezler aşağıda verilen seçim kriterleri bağlamında değerlendirilmiştir:

Şekil 1 Tez Seçim Kriterleri

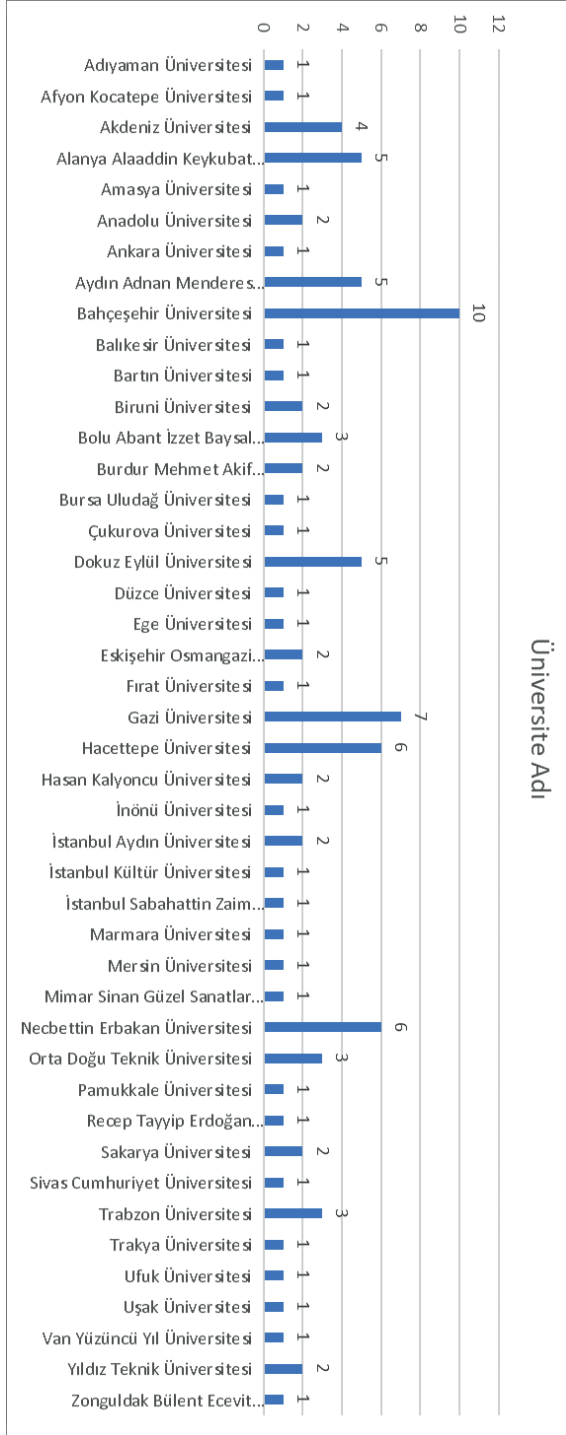
Araştırmanın amacı doğrultusunda erişilen yüksek lisans ve doktora tezleri arasından tez seçim kriterleri de göz önüne alınarak toplam 98 tez araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

3.Verilerin Analizi

Araştırma amacı doğrultusunda belirlenen yüksek lisans ve doktora tezleri yayın yılı, üniversite, enstitü, ana bilim dalı/bilim dalı, tezin türü, kullanılan araştırma deseni, örneklem büyüklüğü ve tezde yer alan anahtar kelimeler bağlamında analiz edilmiştir. Anahtar kelimeler içerik analizi yöntemi ile iki ayrı alan uzmanı tarafından temalara ayrılmıştır. Bu bağlamda anahtar kelimeler; beceriler, eğitim kuram/model/strateji/teknikleri, bilişsel ve duyuşsal alan ile alışkanlıklar/özellikler olarak dört tema altında toplanmıştır. Bununla birlikte araştırmanın çalışma grubunun isimlendirilmesine ilişkin analiz yapılmıştır. Anahtar kelime analizinde araştırma yöntemini belirten anahtar kelimeler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Ayrıca araştırmada çalışma alanı kapsamında tezin yapıldığı ana bilim dalı/bilim dalı bağlamında verilen ‘fen eğitimi, matematik eğitimi’ gibi ifadeler de anahtar kelime içerik analizinin dışında tutulmuştur.

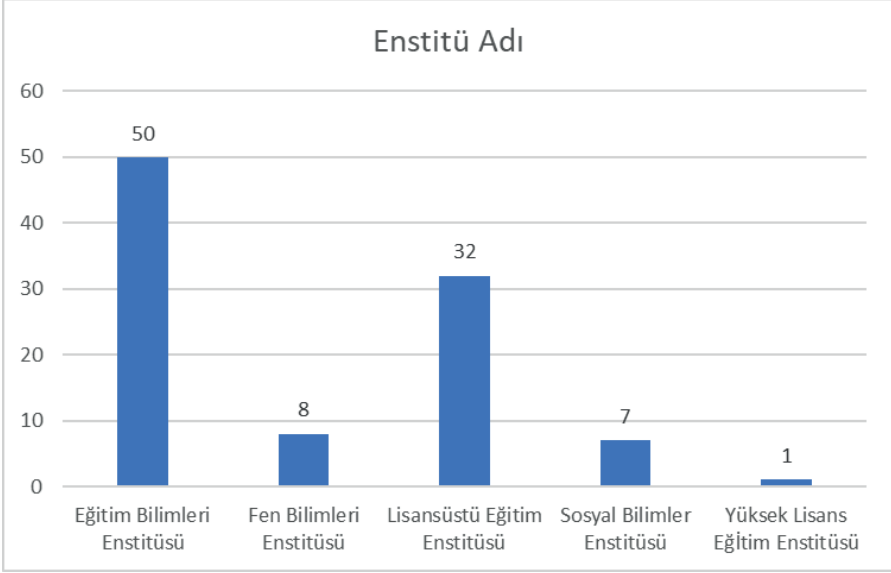
Bulgular

Bu bölümde, Özel (Üstün) yetenekli bireyler ile eğitim öğretim bağlamında yapılan 98 yüksek ve doktora tezlerin yayın yılı, üniversite, enstitü, ana bilim dalı/bilim dalı, tezin türü, kullanılan araştırma deseni, örneklem büyüklüğü ve tezde yer alan anahtar kelimelere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada ilk olarak Özel (Üstün) yetenekli bireyler ile yapılan tezlerin üniversitelerine göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen bulgular Grafik 1’de sunulmuştur.

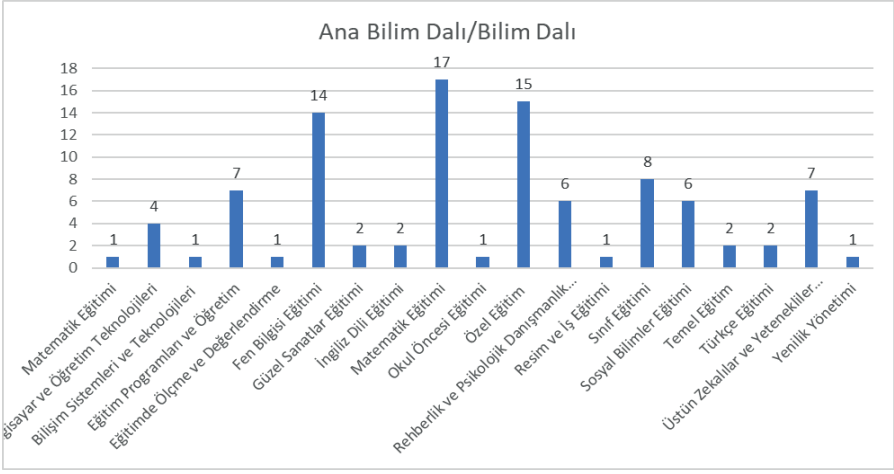
Grafik 1 Üniversitelere göre dağılım

Grafik 2 incelendiğinde son üç yılda tezlerin en fazla Bahçeşehir Üniversitesi (n=10), Gazi Üniversitesi (n=7) , Necmettin Erbakan Üniversitesi (n=6) ve Hacettepe Üniversitesi (n=6)’nde yapıldığı görülmektedir. Araştırmada Özel (Üstün) yetenekli bireyler ile yapılan tezlerin enstitü isimlerine göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen bulgular Grafik 2’de sunulmuştur.

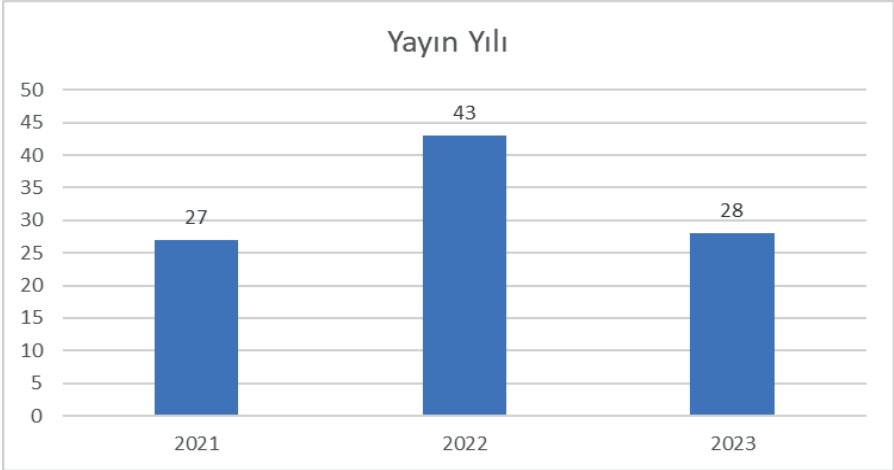
Grafik 2 Enstitü adına göre dağılım

Grafik 2 incelendiğinde son üç yılda tezlerin en fazla Eğitim Bilimleri Enstitüsü (n=50) ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (n=32)’nde yapıldığı görülmektedir. Araştırmada Özel (Üstün) yetenekli bireyler ile yapılan tezlerin ana bilim dalı/bilim dallarına göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen bulgular Grafik 3’de sunulmuştur.

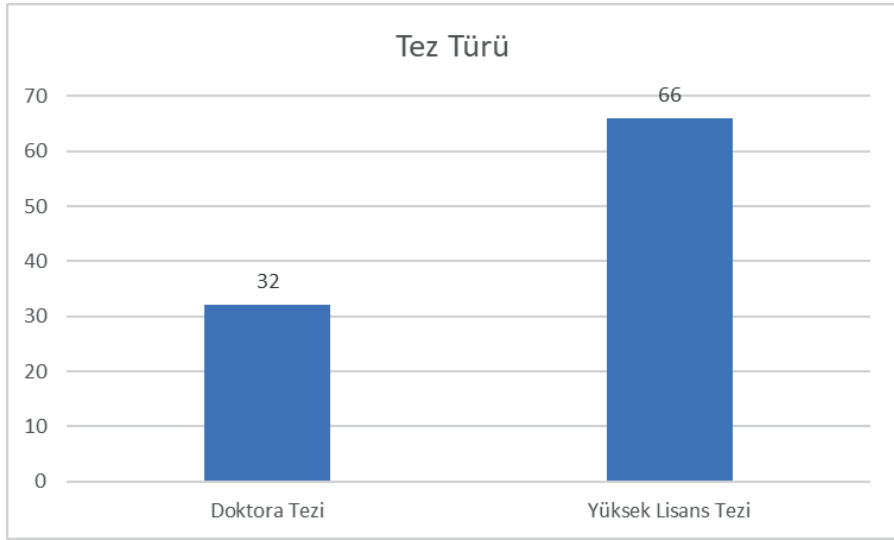
Grafik 3 Ana bilim dalı/bilim dallarına göre dağılım

Grafik 3 incelendiğinde son üç yılda tezlerin en fazla matematik eğitimi (n=17), özel eğitim (n=15) ve fen bilgisi eğitimi (n=14) bilim dallarında yapıldığı görülmektedir. Araştırmada Özel (Üstün) yetenekli bireyler ile yapılan tezlerin yayın yılına göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen bulgular Grafik 4'te sunulmuştur.

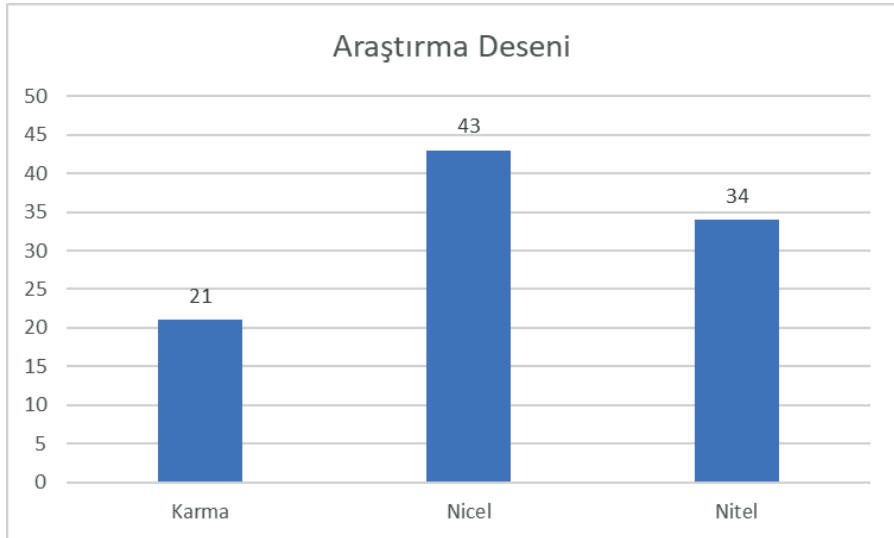
Grafik 4 Yayın yılına göre dağılım

Grafik 4 incelendiğinde son üç yılda tezlerin en fazla 2022 yılında (n=43) yapıldığı görülmektedir. Araştırmada Özel (Üstün) yetenekli bireyler ile yapılan tezlerin tez türüne göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen bulgular Grafik 5'te sunulmuştur.

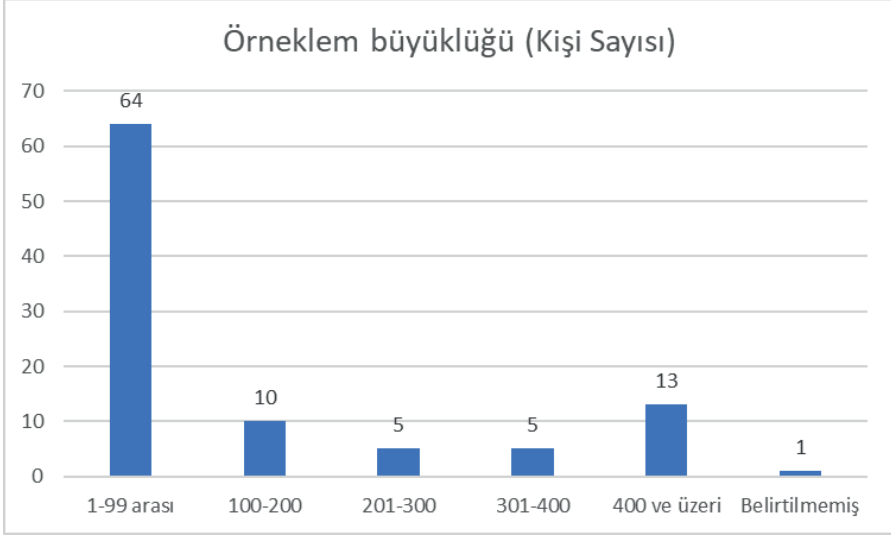
Grafik 5 Tez türüne göre dağılım

Grafik 5 incelendiğinde son üç yılda tezlerin en fazla yüksek lisans tezi (n=66) olarak yapıldığı görülmektedir. Araştırmada Özel (Üstün) yetenekli bireyler ile yapılan tezlerin araştırma desenine göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen bulgular Grafik 6’da sunulmuştur.

Grafik 6 Araştırma desenine göre dağılım

Grafik 6 incelendiğinde son üç yılda yapılan tezlerde en fazla nicel ($n=43$) araştırma desenlerinin kullanıldığı görülmektedir. Araştırmada Özel (Üstün) yetenekli bireyler ile yapılan tezlerin örneklem büyüklüğüne (kişi sayısı) göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen bulgular Grafik 7’de sunulmuştur.

Grafik 7 incelendiğinde son üç yılda yapılan tezlerden örneklem büyüklüğü 1-99 arasında kişi sayısından ($n=64$) oluştuğu görülmektedir. Araştırmada Özel (Üstün) yetenekli bireyler ile yapılan tezlerin anahtar kelimelerine göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1 Anahtar Kelimelerin Dağılımları

Temalar	Anahtar Kelime	f
Çalışma Grubu İsmlendirmesi	Özel Yetenekli	64
	Üstün Yetenekli	27
	Özel (Üstün) Yetenekli	5
Beceriler	Problem Çözme	12
	Yaratıcılık	9
	Eleştirel Düşünme	6
	Bilgi Okur-Yazarlığı	6
	Bilimsel Süreç	4
	Karar Verme	4
	Üst Düzey Düşünme	4
	Problem Kurma	3
	Sosyal Beceri	3
	Modelleme	3
	Sorgulama	3
	Yabancı Dil Konuşma/Okuma/Yazma	3
	Yansıtıcı Düşünme	3
	Liderlik	2
	Bilimsel Muhakeme	2
	Sanatsal	2
	Teknoloji Kullanma	2
	İşbirlikçi Öğrenme	2
	Girişimcilik	1
	Bilgi İşlemsel Düşünme	1
	Akıl Yürütme	1
	Çatışma Çözme Becerisi	1
	Mekansal Düşünme Becerisi	1
	Tasarım Yapma	1
	Dinlediğini Anlama	1
	Uzamsal Düşünme	1
	Genelleme Yapma	1
	Tarihsel Düşünme Becerileri	1
	Matematiksel Soyutlama	1

	Eğitsel Robotik Kodlama	5	
	Farklılaştırılmış Öğretim	5	
	STEM	5	
	Felsefe Temelli Öğretim	3	
	Artırılmış Gerçeklik	2	
	Zenginleştirilmiş Eğitim Programı	2	
	Probleme Dayalı Öğrenme	2	
	Proje Tabanlı Öğrenme	2	
	Harmanlanmış Öğrenme	2	
	Dijital Tabanlı Eğitim	2	
	Mühendislik Tasarım Süreci	2	
	6+1 Analitik Yazma Ve Değerlendirme Modeli	1	
	5e Modeli	1	
	Dijital Tabanlı Eğitim	1	
	Argümantasyon	1	
Eğitim Kuram/ Model/Strateji/ Teknikleri	Müfredat Sıkıştırma	1	
	Bütünleştirilmiş Müfredat Modeli	1	
	Maker Modeli	1	
	Boero Modeli	1	
	Başarı Zekâ Kuramı	1	
	Bibliyoterapi	1	
	Çevrim-İçi Öğrenme	1	
	Çoklu Zekâ Kuramı	1	
	Tasarım Temelli Eğitim	1	
	Özel Yeteneklileri Geliştirici Program	1	
	Yetenekler Sınırsız Modeli	1	
	Performans Temelli Değerlendirme	1	
	Bireysel Yetenekleri Fark Ettirici Program	1	
	Sistemler Kuramı	1	
	Simülasyonla Eğitim	1	
	Üçlü-Zekâ Kuramı	1	
	Örtüleme	1	
	Sesli Düşünme Stratejisi	1	
	Bilişsel ve Duyuşsal Alan	Akademik Başarı	6
		Tutum	6
		Akademik Öz Düzenleme	1
		Bilimsel Merak	1
		Çevresel Tutum	1
		STEM Tutum	1
		Sorgulama Temelli Bilim Eğitimi	1

Alışkanlıklar/ Özellikler	Mükemmeliyetçilik	5
	Bilgisayar Oyun Bağımlılığı	3
	Benlik Algısı	3
	Ders Çalışma Alışkanlıkları	2
	Empati	2
	Motivasyon	2
	İyimserlik	1
	Öfke	1
	Psikolojik Sağlamlık	1
	Çevresel Vatandaşlık	1
	Kariyer Olgunluğu	1

Tablo 1 incelendiğinde tezlerde çalışma grubunun ifadesinde anahtar kelime olarak en fazla özel yetenekli ($f=64$) kavramının kullanıldığı görülmektedir. Beceriler bağlamında anahtar kelime olarak en fazla problem çözme ($f=12$) ve yaratıcılık ($f=9$) kullanılmıştır. Eğitim kuram/ model/strateji/teknikleri bağlamında en fazla eğitsel robotik kodlama ($f=5$), farklılaştırılmış öğretim ($f=5$) ve STEM ($f=5$) anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Bilişsel ve duyuşsal alan bağlamında akademik başarı ($f=6$) ve tutum ($f=6$) anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Alışkanlıklar/özellikler bağlamında mükemmeliyetçilik ($f=5$) ve bilgisayar oyun bağımlılığı ($f=3$) anahtar kelimeleri kullanılmıştır.

Tartışma Sonuç

Araştırmada özel yetenekli öğrenciler ile Türkiye’de yapılmış son üç yıldaki tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda son üç yılda tezlerin en fazla Bahçeşehir Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi’nde; Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde; matematik eğitimi, özel eğitim ve fen bilgisi eğitimi bilim dallarında; 2022 yılında ve yüksek lisans tezi olarak yapıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte yapılan tezlerde araştırma deseni olarak daha çok nicel araştırma desenlerinin tercih edildiğini ve örnek büyüklüğünün 1-99 arasında kişi sayısından oluştuğu bulunmuştur.

Araştırmada ayrıca tezlerin anahtar kelimeleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda çalışma grubunun ifadesinde anahtar kelime olarak en fazla özel yetenekli kavramı; beceriler bağlamında anahtar kelime olarak en fazla problem çözme ve yaratıcılık; eğitim kuram/ model/strateji/teknikleri bağlamında en fazla eğitsel robotik kodlama; farklılaştırılmış öğretim ve STEM; bilişsel ve duyuşsal alan bağlamında akademik başarı ve tutum alışkanlıklar/özellikler bağlamında mükemmeliyetçilik ve bilgisayar oyun bağımlılığı kullanıldığı belirlenmiştir.

Özenç ve Gül Özenç (2013) yaptıkları çalışmada özel yetenekliler ile Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerini çok boyutlu olarak incelemişlerdir. Araştırmada 1995-2011 yılı arasında (toplam 17 yıl) yapılan tezleri inceleyen araştırmacılar toplam 63 lisansüstü tezi tespit etmiştir. Tezlerin bazılarının erişime açık olmaması sebebi ile 38 lisansüstü tezi ile çalışmayı yürütmüştür. Bu çalışmada ise çeşitli filtreler uygulanarak sadece son üç yılda 98 tez araştırma kapsamına alınmıştır. Bu sonuç özel yetenekliler ile ilgili yapılan çalışmaların arttığını göstermektedir. Ayrıca yapılan çalışmada lisansüstü tezlerin en fazla yüksek lisan tezi olduğu araştırma deseni olarak en fazla nicel araştırma desenlerinden tarama çalışmasının tercih edildiği sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde örneklem büyüklüğünde ise araştırmaların 1-100 arasında kişilerden oluşan örneklem ile yürütüldüğü tespit edilmiştir.

Kaya, Mertol, Türhan, Araz & Uçar (2022) yaptıkları çalışmada farklılaştırma ve zenginleştirme uygulamaları bağlamında özel yetenekli bireyler ile yapılan tezleri incelemişlerdir. Araştırmada son on yılda tez sayısının ve konu çeşitliliğinin arttığı tespit etmişlerdir. Ayrıca çalışmada tezlerde en fazla nicel araştırma desenlerinin kullanıldığını tespit etmişlerdir.

Kardeş, Akman & Yazıcı (2018) yaptıkları çalışmada 1990-2016 yılları arasında özel yeteneklilerle Türkiye yapılmış tezleri incelemişlerdir. Araştırma sonucunda Gazi, Hacettepe ve Karadeniz Teknik Üniversitelerinin özel yetenekliler alanında öne çıktıklarını tespit etmişlerdir. Bu çalışmada da en fazla tezlerin yapıldığı üniversitelerden olan Gazi ve Hacettepe Üniversiteleri için özel yetenekliler ile yapılan bilimsel araştırmalara önem verdikleri söylenebilir. Ayrıca çalışmada lisansüstü tezlerde nicel araştırma yöntemlerinin daha çok kullanıldığı belirlenmiştir.

Kadıoğlu Ateş & Mazı (2017) çalışmalarında 2010-2016 yılları arasında özel yeteneklilerle yapılan tezleri araştırmışlardır. Araştırma kapsamına alınan tezlerin daha çok yüksek lisans tezleri olduğu; özel yeteneklilerin becerileri/özellikleri, duyuşsal özellikleri, görüş/algıları ve eğitimleri ile ilgili model/program değerlendiren/geliştiren çalışmalar olduğunu tespit etmişlerdir.

Akbacık, Cebeci & Fazlıoğlu (2023) yaptıkları çalışmada 2018-2021 yılları arasında yayınlanan özel yetenekliler ile ilgili lisansüstü tezleri incelemişlerdir. Araştırma sonucunda lisansüstü tezlerin daha çok yüksek lisans tez çalışması kapsamında; Bahçeşehir ve Gazi Üniversite’lerinde; eğitim bilimleri, özel eğitim, matematik ve fen bilimleri eğitimi ana bilim dallarında; nicel araştırma deseninde yapıldığını tespit etmiştir. Bu bulgular araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Öneriler

Araştırmada özel yetenekli öğrenciler ile ilgili yapılan doktora tez sayısının yüksek lisans düzeyinde yapılan tezlere göre daha az olduğu tespit edilmiştir. Özel yetenekliler ile daha kapsamlı çalışmaların yürütülmesi adına doktora tezlerinin sayısı artırılabilir. Bununla birlikte nitel araştırma desenlerinin kullanımı ile özel yeteneklilerle daha ayrıntılı araştırmaların yapılması sağlanabilir. Araştırılan anahtar kelimeler bağlamında özel yetenekliler ile ilgili bazı konulara odaklanıldığı ancak bunların toplam sayısının çok olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yapılacak araştırmalarda önemli görülen noktalar ile ilgili daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Akbacak, A., Cebeci, N., & Fazlıoğlu, Y. (2023). *Türkiye’de Üstün Yeteneklilere İlişkin Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2018-2021)*. EĞİTİM & BİLİM 2022-IV Editör Karabatak, S. Efe Akademi, İstanbul
- Davis, G. A., & Rimm, S. B. (2004). Characteristics of gifted students. *Education of the gifted and talented*, 5, 32-53.
- Enç, M. (2005). *Üstün Beyin Gücü*. Ankara: Gündüz.. (İlk Baskı: 1979: Üstün Beyin Gücü. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi)
- Erbay, M. & Aktan, O. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(3), 1151-1168. <https://doi.org/10.37217/tebd.1147945>.
- Kadıoğlu Ateş, H., & Gül, M. (2017). Türkiye’de üstün yetenekliler eğitimi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlere genel bir bakış. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 4(3), 33-57.
- Kardeş, S., Akman, B., & YAZICI, D. N. (2018). Üstün yetenekliler alanında yapılmış tezlerin analizi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(3), 411-430.
- Kaya, N. G., Mertol, H., Turhan, G., Araz, D., & Uçar, H. (2022). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Farklılaştırma ve Zenginleştirme Uygulamalarına İlişkin Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (41), 102-114.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Jossey-Bass.
- O’Leary, Z. (2017). *The essential guide to doing your research project*. SAGE Publications Inc
- Özenç, E. G. & Özenç, M. (2013). Türkiye’de üstün yetenekli öğrencilerle ilgili yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin çok boyutlu olarak incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171(171), 13-28.
- Renzulli, J. (2003). Conception of giftedness and its relationship to the development of social capital [w:] N. Colangelo, G. Davis (red.), *Handbook of gifted education*. (3th Ed., pp. 75-88) Boston: Allyn & Bacon.
- TÜBİTAK (2013). TÜBİTAK 2013-2017 Stratejik Planı [TUBİTAK 2013-2017 Strategic Plan].http://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/tubitak_2013_2017_stratejik_plani.pdf
- Worrell, F. C., Subotnik, R. F., Olszewski-Kubilius, P., & Dixon, D. D. (2019). Gifted students. *Annual review of psychology*, 70, 551-576.

